

Albina Słomska

RUCH POSTĘPU PEDAGOGICZNEGO W WOJEWÓDZTWIE CZĘSTOCHOWSKIM

Wstęp

W ostatnich latach znacznie wzrosła ranga postępu pedagogicznego i wzrasta nadal. Przyczyn tego zjawiska jest kilka. Omówię trzy główne.

Pierwszą przyczyną jest szybki rozwój nauki we wszystkich jej dziedzinach. Postęp w nauce powoduje, że niezbędnym staje się także postęp w działalności oświatowej. Pedagogika, psychologia, prakseologia, aksjologia, logika, informatyka, cybernetyka dostarczają ogólnej teorii nauczania i uczenia się, teorii wychowania, teorii organizacji i zarządzania coraz więcej informacji dotyczących szczegółów przebiegu nauczania i uczenia się, praw i mechanizmów procesu dydaktycznego i wychowawczego rzucających światło na możliwości modyfikacji kształcenia i jego sensowny zakres, na możliwości intensyfikacji i unowocześniania całości kształtu działalności oświatowej.

Druga ważna przyczyna tkwi w zapotrzebowaniu społecznym na nowego typu absolwenta szkoły. Obecnie społeczeństwo oczekuje od absolwenta lepszego wykorzystywania zdobytych kwalifikacji, operatywnej wiedzy i postawy twórczej. Wymagają tego konkretne sytuacje życiowe, które często są sytuacjami problemowymi, wymagają tego zagadnienia związane z wykonywanym zawodem. O umiejętności zastosowań praktycznych posiadanej wiedzy decyduje między innymi: 1) dobór treści nauczania, 2) struktura przyswojonych wiadomości, 3) organizacja kształcenia nowych kadr. Zapotrzebowanie społeczne ściśle wiąże się z wymaganiami wobec szkoły.

Trzecia przyczyna wynika z konieczności stopniowego wprowadzania nowych treści, metod i form kształcenia bardziej efektywnych, ponieważ rutynowe i utarte przeżywają się. Na nowe w treściach i metodach kształcenia zapewniające wyższą efektywność wskazuje współczesna technolo-

gia kształcenia, której cechy konstytutywne określają potencjalnie w sposób najbardziej ogólny kierunki możliwych innowacji¹.

Problemami unowocześniania pracy placówek oświatowych zajmują się Wojewódzkie Rady Postępu Pedagogicznego (WRPP). Poszczególne Rady wypracowują własne założenia programowo-organizacyjne i formy realizacji zadań nakreślanych dla swojego województwa. Dalej przedstawię działalność WRPP w Częstochowie ze szczególnym uwzględnieniem unowocześniania treści i metod pracy pedagogicznej. Pragnę również zwrócić uwagę na rolę, jaką może spełnić w ruchu postępu pedagogicznego Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Częstochowie.

1. Działalność programowo-organizacyjna WRPP w Częstochowie

1.1. Struktura i zakres działalności

Działająca w województwie częstochowskim Wojewódzka Rada Postępu Pedagogicznego została powołana w r. 1985 zgodnie z uchwałą Pre-

1) Znamienymi cechami współczesnej technologii kształcenia są takie cechy jak:

1. nowoczesność rozumiana jako postulat wdrażania do praktyki edukacyjnej naukowo uzasadnionych i sprawdzonych empirycznie innowacji dydaktycznych; odejście od naśladownictwa i powtarzania starych wzorów na rzecz skutecznych i radykalnych innowacji edukacyjnych,

2. optymalizacja, czyli osiąganie założonych celów kształcenia możliwie najmniejszym wysiłkiem uczącego się i nauczyciela przy uwzględnieniu wysokiej jakości kształcenia i ekonomii czasu; optymalizacja zakłada racjonalizację wysiłku uczącego się i nauczyciela,

3. integracja dorobku różnych dyscyplin, zwłaszcza cybernetyki, informatyki, systemologii, teorii organizacji, prakseologii, logiki, ergonomii, teorii komunikacji itp.,

4. naukowość wyrażająca się w badaniu skutków realizacji w praktyce edukacyjnej nowych celów dydaktyczno-wychowawczych, nowych treści oraz zastosowania nowych metod, środków i materiałów dydaktycznych, rozwiązań organizacyjnych,

5. powtarzalność procesów i efektów, czyli dążenie do osiągania podobnych wyników przy zastosowaniu tych samych technik dydaktycznych i przy względnej niezmienności innych czynników,

6. programowanie czynności ucznia i nauczyciela, czyli dążenie do eliminowania z procesu dydaktycznego przypadkowości w postępowaniu i zapewnienia mu maksymalnie sprawnej organizacji,

7. organizacja materialnego środowiska dydaktycznego, której istota polega na kompleksowych rozwiązaniach materialnego środowiska dydaktycznego,

8. szerokie stosowanie technicznych środków i materiałów dydaktycznych oraz metod aktywizujących,

9. jakościowa ocena efektów pracy dydaktycznej oraz wysoka jakość i efektywność procesu dydaktycznego jako cel finalny (Januszkiewicz 1978, s. 31—45).

zydium Ministerstwa Oświaty i Wychowania oraz Prezydium ZG ZNP z dnia 18 kwietnia 1984 roku w sprawie rozwoju i warunków funkcjonowania społecznego ruchu postępu pedagogicznego. Skład członków WRPP zatwierdza Kurator Oświaty i Wychowania w Częstochowie.

Rada jest stałym organem doradczym i inicjującym w sprawach postępu pedagogicznego. WRPP współdziała z Krajową Radą Postępu Pedagogicznego w Warszawie oraz z placówkami naukowymi i oświatowymi w województwie częstochowskim i innych województwach. Kadencja Rady trwa trzy lata.

W skład WRPP wchodzi powołani doradcy i eksperci spośród nauczycieli metodyków oraz pracowników naukowo-dydaktycznych Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie, przedstawiciele władz oświatowych i ZNP, przedstawiciele organizacji i instytucji oświatowo-wychowawczych. Pracami Rady kieruje Prezydium złożone z przewodniczącego Rady, dwóch jego zastępców, sekretarza i 10 członków. Obsługę administracyjno-biurową zapewnia IKN ODN w Częstochowie. Rada może powoływać komisje problemowe, zespoły konsultacyjne oraz rzeczoznawców indywidualnych. Rada może zwracać się o wykonanie niektórych prac (ekspertyz, wydawnictw i in.) do Kuratorium Oświaty i Wychowania oraz do ZG ZNP.

Rada działa na terenie szkolnictwa wszystkich typów województwa częstochowskiego: w placówkach wychowawczych, w szkołach podstawowych, średnich ogólnokształcących, zawodowych, specjalnych. Ze względu na oczekiwania władz oświatowych domagających się od szkół i nauczycieli lepszych wyników, w szczególności:

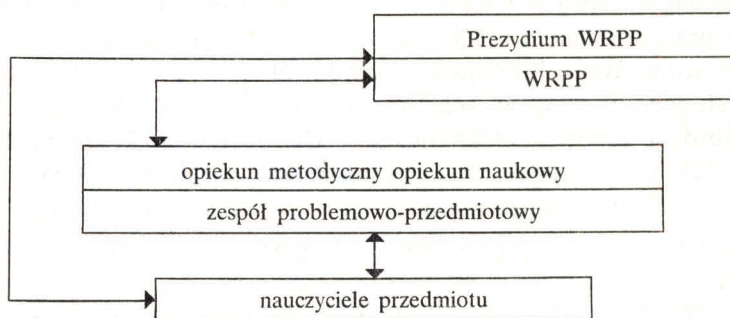
- pełniejszego i bardziej gruntownego przygotowywania absolwentów do ich przyszłej pracy,
- kształtowania pożądaných z punktu widzenia celów wychowawczych szkoły współczesnej postaw dzieci i młodzieży,
- zapewnienia uczącym się należytych warunków do wszechstronnego rozwoju osobowości.

WRPP obrała za główne następujące kierunki swej działalności:

- problemy wychowawcze, kształtowanie postaw;
- doskonalenie organizacji procesu dydaktycznego i wychowawczego;
- obiektywizacja oceny szkolnej ucznia;
- politechnizacja nauczania;
- tworzenie funkcjonalnych kompleksowych warsztatów pracy dydaktycznej w postaci pracowni, klasopracowni, laboratoriów, czytelni itp.;
- poszukiwanie nowych metod nauczania aktywizujących ucznia;
- upowszechnianie nauczania problemowego i grupowego;
- projektowanie nowych środków dydaktycznych i rozwiązań wyposażenia pracowni;

— poszukiwanie metod skuteczniejszego włączania książki do procesu dydaktyczno-wychowawczego.

W początkowym okresie działalności WRPP wypracowała formy skutecznego przekazywania inicjatyw do nauczycieli oraz wyszukiwania tych spośród nich, którzy interesują się innowacjami i którzy sami podejmują próby doskonalenia procesu nauczania i uczenia się. Dostrzegano przy tym ważną rolę nauczycieli metodyków pracujących na terenie całego województwa. Dlatego podstawowymi ogniwami łączącymi WRPP z nauczycielami stały się zespoły przedmiotowo-problemowe.

Powołano zatem 22 zespoły przedmiotowo-problemowe. Pracą każdego zespołu kieruje nauczyciel metodyk współpracujący z opiekunem naukowym wyznaczonym z pracowników naukowo-dydaktycznych IKN ODN. I chociaż różna była aktywność tych zespołów, i nie w każdym przypadku zespół spełnił swoje zadanie, to jednak udało się dotrzeć do działających w pojedynkę nowatorów i rozpocząć pracę nad popularyzacją ich dorobku i doświadczenia.

Upowszechnianie dorobku wyróżniających się nauczycieli przybiera takie formy jak: 1) lekcje pokazowe, 2) komunikaty nowatorów na posiedzeniach zespołów samokształceniowych, 3) prezentacja innowacji w biuletynie „Z doświadczeń nauczycieli województwa częstochowskiego”, 4) odczyty pedagogiczne, 5) referaty na sesjach i seminariach poświęconych postępowi pedagogicznemu, 6) prelekcje dla nauczycieli metodyków, 7) prelekcje na konferencjach metodycznych dla nauczycieli. Stało się tradycją organizowanie plenarnych posiedzeń WRPP w szkołach województwa częstochowskiego, w których praca nowatorska nauczycieli osiągnęła szczególnie wysoki poziom. W ten sposób członkowie Rady zaznajamiają się bezpośrednio z osiągnięciami najlepszych nauczycieli w ich miejscu pracy.

1.2. Zadania Wojewódzkiej Rady Postępu Pedagogicznego

Praca WRPP jest ukierunkowana na realizację następujących celów:

- inspirowanie nauczycieli do pracy twórczej i do poszukiwania najskuteczniejszych metod kształcenia i wychowania, do prób i eksperymentów służących modernizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego szkół i innych placówek oświatowych;
- upowszechnianie dorobku nauk pedagogicznych, pomoc przy wdrażaniu do praktyki szkolnej nowoczesnych rozwiązań programowych, metodycznych i organizacyjnych wypracowanych przez pracowników nauki jak również zachęcanie nauczycieli do prowadzenia własnych badań w zakresie swojej specjalności;
- gromadzenie, opracowywanie i upowszechnianie w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych doświadczenia przodujących nauczycieli i zespołów nauczycielskich.

Rada realizuje cele ogólne koncentrując się na następujących zadaniach:

1. Szerzenie idei postępu pedagogicznego poprzez:
 - opracowywanie bibliografii postępu pedagogicznego dla celów seminaryjnych i samokształcenia nauczycieli;
 - publikowanie informacji o nowatorstwie, innowacjach i ciekawych doświadczeniach nauczycieli, organizowanie sesji naukowych poświęconych postępowi pedagogicznemu;
 - inicjowanie opracowywania poradników metodycznych dla nauczycieli i innych materiałów metodycznych uwzględniających postęp pedagogiczny.
2. Wypracowanie form oddziaływania inspirującego postęp pedagogiczny poprzez:
 - powoływanie zespołów problemowo-przedmiotowych poszukujących skutecznych form inspirowania postępu pedagogicznego w zakresie poszczególnych przedmiotów;
 - organizowanie spotkań z opiekunami zespołów problemowo-przedmiotowych i nauczycielami metodyki dla przedyskutowania zadań i wyników pracy poszczególnych zespołów.
3. Integrowanie ruchu nowatorskiego nauczycieli poprzez:
 - propagowanie odczytów pedagogicznych, lekcji pokazowych, informowanie nauczycieli o inicjatywach i przedsięwzięciach w zakresie postępu pedagogicznego;
 - organizowanie wymiany doświadczeń na konferencjach metodycznych i poprzez biuletyn.
4. Prowadzenie działalności wydawniczej.

5. Nawiązywanie współpracy z instytucjami zainteresowanymi postępowaniem pedagogicznym.
6. Inspirowanie badań naukowych poprzez zespoły problemowo-przedmiotowe, rozpoznawanie zapotrzebowania na badania naukowe, które mogą przyczynić się do postępu pedagogicznego, popularyzowanie metodologii badań pedagogicznych wśród nauczycieli.
7. Wspomaganie działań Kuratorium Oświaty i Wychowania w dziedzinie podnoszenia kwalifikacji nauczycieli z pomocą zorganizowania konkursów na najlepszy odczyt pedagogiczny, ciekawą innowację pedagogiczną i in.
8. Organizowanie wspólnie z Kuratorium seminariów nauczycieli nowatorów.
9. Poszukiwanie form bardziej skutecznych upowszechniania doświadczenia najlepszych nauczycieli w szczególności tych, którzy uzyskali stopnie kwalifikacji zawodowej.
10. Opracowywanie i doskonalenie kryteriów oceny innowacji pedagogicznej, powołanie w tym celu specjalnego zespołu.

1.3. Seminaria nauczycieli nowatorów

Jeden raz w roku WRPP organizuje seminaria nauczycieli nowatorów które weszły do tradycji ruchu postępu pedagogicznego. Seminaria odbywają się w przodujących szkołach i są połączone z pokazem dorobku szkoły. Seminaria umożliwiają przeprowadzenie analizy pracy nowatorów, są także okazją dla wyróżnienia nowatorów, którzy osiągnęli najbardziej interesujące wyniki. Wyłonione w rezultacie konkursu najlepsze odczyty pedagogiczne biorą udział w konkursie ogólnokrajowym organizowanym przez Krajową Radę Postępu Pedagogicznego. Spotkania nauczycieli województwa, przegląd dorobku nowatorów, możliwość porównywania osiągnięć własnych z najlepszymi to wszystko przyczynia się do zwiększenia zainteresowania nauczycieli ruchem postępu pedagogicznego i angażowania ich w pracę twórczą.

2. Główne obszary nowatorstwa w zakresie nauczania początkowego i metodyk szczegółowych

W działalności nowatorskiej zarysowało się kilka obszarów szczególnej aktywności nauczycieli. W zakresie wychowania przedszkolnego i nauczania początkowego nowatorzy pokazali wiele pomocy dydaktycznych. Zorganizowano wspólnie z ZNP ogólnopolską wystawę pomocy dydaktycznych, na której eksponowano pomoce dydaktyczne, których włączenie do procesu nauczania i uczenia się uatrakcyjnia i ożywia lekcję języka polskiego bądź matematyki. Przeznaczenie niektórych pokazanych pomocy to upogładowienie przerabianego materiału. Inne umożliwiają kształcenie

z zastosowaniem gier dydaktycznych. Jeszcze inne są zaprojektowane w celu operacyjnego (czynnościowego) przyswajania pojęć. Pokazane pomoce pozwalają uwzględniać w nauczaniu zróżnicowany poziom rozwojowy uczniów, pomagają im koncentrować uwagę na zadaniu i aktywniej włączyć się do rozwiązywania zadania. Innowacje dydaktyczne stwarzają dogodniejsze warunki do samodzielnej i świadomej pracy dziecka.

W zakresie dydaktyk szczegółowych przedmiotów ogólnokształcących nowatorzy szukają takich metod, by werbalną informację o wydarzeniach i bierne uczestnictwo w lekcji uczniów-słuchaczy zastąpić czynnym udziałem uczniów-badaczy zagadnienia. Na przykład w jednej ze szkół podstawowych nauczycielka zaprasza na lekcję języka polskiego ludzi związanych osobiście z przerabianym tematem, inicjuje wspólną rozmowę uczniów z zaproszonym gościem. Jedną z takich lekcji nagrano na magnetowid. Inna nauczycielka języka polskiego w szkole średniej opracowała wraz z uczniami oryginalny zestaw przeźroczy o twórczości Jana Kochanowskiego. Uczniowie przygotowali ponadto towarzyszący komentarz słowny nagrany na magnetofon.

Nowatorzy w zakresie nauczania matematyki zwrócili uwagę na aktywizujące oddziaływanie gier dydaktycznych w klasach młodszych szkoły podstawowej, więc pracują nad metodyką prowadzenia lekcji z elementami gier dydaktycznych. Inny bardzo obiecujący kierunek prób nowatorskich to korzystanie z elementów historii matematyki na lekcjach w klasach starszych szkoły podstawowej. Interesującą koncepcję doboru odpowiednich tematów i metodyki prowadzenia lekcji w oparciu o historię matematyki nowator opisał w odczycie pedagogicznym. Jego innowacja spowodowała wzrost zainteresowania i aktywności uczniów na lekcjach.

Wartościowe innowacje wprowadzili nauczyciele historii i wychowania obywatelskiego. Stosowane w tym zakresie nowe metody można określić mianem metod badawczych. Celem poznania wybranych zagadnień uczniowie uczestniczą w badaniach dokumentów archiwalnych lub odwiedzają muzeum. Niekiedy jadą na miejsce dawnych wydarzeń. Często nauczyciele prowadzą lekcje w izbach pamięci narodowej albo izbach kultury regionalnej nie rzadko organizowanych przez nich samych.

Szeroką działalność innowacyjną prowadzą nauczyciele przedmiotów zawodowych. Praca tych nauczycieli wiąże się z projektowaniem nowych pomocy dydaktycznych, całych ich zestawów lub z nowatorskim rozwiązaniem wyposażenia pracowni przedmiotów zawodowych. W pracy tej aktywny udział biorą uczniowie, którzy w ten sposób od ławy szkolnej inspirowani są do działalności racjonalizatorskiej.

3. Rola Wyższej Szkoły Pedagogicznej w ruchu postępu pedagogicznego.

Zebrane w ciągu trzech lat doświadczenie Rady pozwala zauważyć nie tylko zarysowujące się w społecznym ruchu postępu pedagogicznego tendencje, ale także trudności, jakie ruch ten przeżywa obecnie oraz warunki, aby rozwijał się nadal. Pod tym względem dwie cechy ruchu nowatorskiego zwracają na siebie uwagę: 1) mimo dość szerokiego zakresu działalności nowatorska pozostaje wciąż działalnością osób odosobnionych, 2) działalności nowatorskiej brakuje oparcia w podstawach naukowych. Cecha pierwsza pozostaje w wyraźnej zależności od drugiej.

Rozproszenie i brak spójności podejmowanych innowacji ma kilka przyczyn.

1. Przede wszystkim trzeba wymienić ograniczenia zakresu innowacji wynikające z obowiązku realizacji obligatoryjnego programu nauczania. Postęp w ramach programu nauczania wymaga od nauczyciela bardzo głębokiej samodzielnej interpretacji programu, wypracowania do tego odpowiedniego sposobu korzystania z podręcznika i pomocy dydaktycznych oraz zaplanowania realizacji programu nauczania w czasie przydzielonym na przerobienie tematu metodą tradycyjną. Dlatego na ogół nauczyciel nie zdobywa się na wprowadzanie nieprzynikowych innowacji mających szersze zastosowanie, nie jest bowiem do tego przygotowany, więc nie próbuje w obawie, że zadaniu powziętemu nie podoła.
2. Gdy nauczyciel adaptuje w nowym środowisku innowacje wypróbowane gdzie indziej, to korzysta wtedy jedynie z zapożyczonego wzorca, nie usiłuje natomiast analizować możliwości i zakres adaptacji. Metoda prób stosowana na ogół w takich przypadkach ogranicza pożyteczną działalność nowatorską do środowiska lokalnego, bardzo wąskiego.
3. Znaczna niekiedy podległość między placówkami, w których pracują nauczyciele nowatorzy, brak wystarczająco częstych kontaktów osobistych to wszystko utrudnia przepływ informacji o podejmowanych próbach ulepszania istniejącego stanu rzeczy i o uzyskiwanych wynikach.
4. Główna przyczyna tego, że wartościowe inicjatywy twórczo pracujących nauczycieli nie tworzą spójnego systemu, leży w braku gwarancji, iż są one powtarzalne, tj. iż zapewniają uzyskiwanie podobnych rezultatów w zbliżonych sytuacjach dydaktycznych. Powtarzalność innowacji wprawdzie można sprawdzić, ale wymaga to uwzględniania zasad naukowych, od których zależy przebieg procesu dydaktycznego w jego całości.

Wojewódzka Rada Postępu Pedagogicznego nie ma praktycznie wpływu na przyczynę omówioną w punkcie 1. Robi natomiast wiele, by zachęcić wszystkich nowatorów do pogłębionej analizy swoich własnych a także zapożyczonych innowacji. W tym celu planowo przeprowadza szkolenia nauczycieli metodyków poświęcone technice pisania odczytów pedagogicznych i przeprowadzania analizy, opisywania innowacji, prezentacji wyników i wnioskowania na ich podstawie. Za pośrednictwem nauczycieli metodyków przekazuje się informację o publikacjach na ten temat.

Dla gromadzenia informacji o innowacjach i nowatorach oraz dla upowszechniania doświadczenia twórczo pracujących nauczycieli WRPP wspólnie z Pedagogiczną Biblioteką Wojewódzką prowadzi kartotekę nauczycieli nowatorów województwa częstochowskiego oraz bibliografię ich piśmiennictwa. Upowszechnianie odbywa się poprzez organizowanie sesji poświęconych postępowi pedagogicznemu. Jedną taką sesję organizował zespół problemowo-przedmiotowy chemii, drugą — zespół matematyki. Na sesjach wystąpili oprócz nauczycieli nowatorów naukowcy pracujący w dziedzinie dydaktyk szczegółowych.

Jak już było wspomniane, czwartą trudność można przewyciężyć, jeżeli próby innowacji będą uzupełnione pracą badawczą nauczycieli. Zagadnienie pracy badawczej nauczyciela wymaga jednakże szczególnej opieki ze strony uczelni pedagogicznych. Wyższa Szkoła Pedagogiczna może wiele uczynić w tym względzie, jeżeli kompetentne zakłady opracują specjalne materiały zawierające wskazówki dla nauczyciela, jak powinien on prowadzić obserwacje, jak może zorganizować eksperyment, jak diagnozować skuteczność innowacji. Materiały takie powinny być napisane możliwie krótko, prostym językiem i mieć charakter instruktażu. Problematyka uzasadniania innowacji w materiałach przeznaczonych dla nauczycieli nowatorów powinna być przedstawiona nie teoretycznie, lecz poprzez typowe przykłady z praktyki nauczycielskiej, czyli w postaci przekładu teorii na język konkretnych sytuacji dydaktycznych. Na razie nauczyciele nie dysponują takimi materiałami, a nie rzadko doświadczony i twórczo pracujący nauczyciel nie potrafi należycie korzystać z publikacji o charakterze teoretycznym dla swoich potrzeb praktycznych. Zatem przygotowanie nauczycieli zwłaszcza specjalności ogólnej do pełnienia funkcji badawczej stanowi obecnie jedno z ważniejszych zadań kształcenia kadr pedagogicznych w szkołach wyższych oraz ich doskonalenia w toku pracy zawodowej. Jednakże problematyka samodzielnej pracy badawczej nauczycieli wymaga odrębnego i szerszego omówienia.

Zakończenie

Ministerstwo Edukacji Narodowej przywiązuje dużą wagę do społecznego ruchu postępu pedagogicznego. Nie wszystkie możliwości tego ruchu były dotąd wzięte pod uwagę. Tymczasem wskazywanie nowych możliwości i perspektyw wymaga zbadania, jakich wiadomości pedagogicznych i psychologicznych potrzebują dla swej twórczości poszczególne grupy nauczycieli. Nie wiemy jednakże, w jakim stopniu funkcjonuje w szkołach określonego typu wiedza pedagogiczna i psychologiczna, zwłaszcza gdy chodzi o nauczanie problemowe, grupowe, wielostronne bądź indywidualne. Mało wiemy też o przyczynach znacznych rozbieżności między oczekiwanymi efektami realizacji niektórych programów nauczania a efektami rzeczywiście uzyskiwanymi. Wsparcie ruchu postępu pedagogicznego opracowaniami naukowymi tego rodzaju pozwoli określić nowe możliwe i potrzebne kierunki inspirowania działalności nowatorskiej, zmienić dotychczasowy żywiołowy jej charakter i rozproszenie na celową i spójną działalność w ramach jednolitej koncepcji rozwoju nowatorstwa pedagogicznego.

LITERATURA

- Barański Cz., 1986, Uwarunkowania działalności innowacyjnej nauczycieli, Warszawa
Denek K., 1982, Efektywność kształcenia jako kategoria zainteresowań badawczych zawodowej dydaktyki, SZKOŁA ZAWODOWA, nr 4/5
Januszkiewicz F., 1978, Technologia kształcenia w szkolnictwie wyższym, Warszawa
Rusakowska D., 1986, Nauczyciel i innowacje pedagogiczne, Warszawa

ALBINA SŁOMSKA

**PEDAGOGICAL PROGRESS MOVEMENT IN THE PROVINCE
OF CZEŚTOCHOWA**

SUMMARY

The activities of the Province Pedagogical Progress Council are focussed on the propagation of the experience of leading teachers, encouraging their creative search for better methods of work and organizational solutions. Seminars for teachers-innovators devoted to review of their achievements, contests, exhibitions, scientific sessions etc. contribute to the teachers' interests in the pedagogical progress movement and to their innovating activities in their own educational institutions. Teachers-innovators are particularly active in the field of the nursery (pre-school) education, elementary education, Polish, mathematics and physics.

Suggested innovations could be further developed by means of teachers' research work which would involve, however, tutorial protection of the Pedagogical University in the form of instruction courses, consultations, methodological studies. Our University's support for the pedagogical progress movement will create new opportunities for inspiration and development of pedagogical innovating activities.

bzzzee2wDoieii

